

VOLDEMAR MILLER

(7. veebruar 1911 – 26. aprill 1996)

(lastekirjanik, raamatuteadlane, arhivaar, kodu-uurija, ajaloolane)

HARIDUSTEE

Voldemar Miller sündis Saaremaal Kihelkonna vallas Tagamõisas külakaupmehe pojana. Õppis Kuressaare linna algkoolis 1918 – 1924, Saaremaa Ühisgümnaasiumis 1924 – 1929 ja Tartu Ülikoolis 1930 – 1942 ajalugu, õpingud katkesid mitmel korral ja mitmel põhjusel.

Ta kirjutab oma eluloos: „*Üles kasvasin Kuressaares, kuhu minu vanemad 1918. aastal, pärast seda kui Saksa okupatsiooniväed nende kaupluse maal olid rüüstanud, siirdusid. Isa oli linnas veovoormeheks. Kuna ta oli vana ja haiglane, toetasime meie, lapsed teda oma tööga juba väikesest peale alates. Omateenitud kooli- ja raamaturahade varal lõpetasin Kuressaare linna 6-kl. algkooli ja 1929. aastal gümnaasiumi.*“

TÖÖMEHE ELUST

Töötas Saaremaal ehitajana ja teetöölisena, peale seda oli korrektor ja reporter ajalehe „Eesti Sõna“ toimetuses. Järgnevad aastad oli vabakutseline ajakirjanik ja juhutööline.

1950. aastal lõpetas Tartu ülikooli ning töötas peale sõda riikliku ajaloo keskarhiivi ülemana ja 1950-1952 kaevurina Käva kaevanduses Virumaal.

RAAMATUTEADLANE

Kõige pikema ajajärgu oma elust on V. Miller olnud tegev raamatukogunduses. Ligi veerand sajandit (1952–1977) ENSV TA teadusliku raamatukogu baltika ja haruldaste raamatute osakonnas, pea teist sama palju (1978-1996) ENSV riiklikus raamatukogus, praeguses Eesti Rahvusraamatukogus.

Alates 1935.aastast avaldas arvukalt artikleid ajaloo, kultuuri- ja kirjandusloo, raamatuteaduse ja kodu-uurimise alal, esindas eesti raamatuteadust ja kodu-uurimist mitmesugustel konverentsidel Eestis ja mujal, osalenud "Tallinna ajaloo" koostamisel.

Lisaks suurele hulgatele artiklitele on Milleri sulest ilmunud kogumik „Minevikust tulevikku.“ (1972), mis sisaldab artikleid ja ettekandeid aastatest 1940 - 1970, ning album „Esimesed eesti raamatud.“ (1976). V. Miller oli teose „Eesti Raamat 1525-1975“ koostamise algataja ja vanema osa autor.

Eesti raamatuajalugu oligi Saaremaa ja Tallinna ajaloo kõrval üheks Voldemar Milleri lemmikuurimisteeneks.

LASTERAAMATUTE AUTOR

Üks omalaadne anne oli Voldemar Milleril veel ja see oli lastele kirjutamine. Tema esimesed lühijutud jõudsid lugejani ajakirjas Täheke ning kogumikes “Kirju-Mirju” ja “Jutupaunik”. Esimene lasteraamat “Kiki” ilmus 1966. aastal. Voldemar Milleri “TilleprintsessI” pärjasid noored lugejad 1992. aastal esimese kaasaegse lastekirjanduse auhinna — Nukitsaga. “Merehundi jutud” (I–II; 1984, 1993) on hiljem tõlgitud ka inglise ja saksa keelde ning kanti 1994. aastal Rahvusvahelise Noorsookirjanduse Nõukogu aunimistusse.

„Eks need jutud sündisid niiviisi, et mina noore poisina tahtsin ise meremeheks saada. Olin väga huvitatud kõigist mereasjadest. Aga siis juhtus nii, et minu vanem vend, kes läks merele, uppus varsti ära. Mul oli juba kokkulepe, pidin saama ühe laeva juurde kokapoisiks. Aga ema tegi igavese skandaali ega lubanud mul minna. Nii jäi mul merele minek ära, aga meremehe-unistus on mul eluaeg sees olnud, lapsest saadik.“ - meenutas juubilar.

Juubilarilt on veel ilmunud lasteraamatud “Konnaoja Kusti” (1997) ja “Kolm kanget sõpra” (1999), “Sõrmkübarasõdur” (1996), “Kodu kõige kallim” (2008).

KODU-UURIJA

Võrdväärse osa oma elust pühendas Miller kodu-uurimisele ning noorte sellealasele juhendamisele. Miller oli üks Tallinna Linnamuuseumi kodu-uurimisringi asutajaid ning selle kauaaegne esimees. Tema kaasabil sündisid ETV omaaegne saatesari “Majad täis mälestusi” ning kaheköiteline koguteos “Tallinna ajalugu” (1969, 1976). Arvukad ettekanded konverentsidel, õpilastööde juhendmaterjalid ja kodu-uurimisliikumise ülevaated tegid Voldemar Milleri laialt tuntuks kogu Eestis.

TUNNUSTUS

Eesti Kirjanike Liidu liige 1995. aastast, olnud korduvalt Eesti Raamatuühingu juhatuse liige ning auliige paljudes seltsides ja ühingutes. Pikka ja viljakat elutööd on tunnustatud Riigivapi IV klassi ordeniga (1996) ja teiste autasudega.